

S p i s t r e ś c i

Lp.	T r e ś ć	Strona
1	Historia szkoły w Żoźyni	1
2	Okres XXV - Lecie Polski Ludowej	10
3	Zestawienie pomocy naukowych i sprzętu od 1955r	14
4	Działalność Komitetu Rozbudowy Szkoły Podst. i Liceum Ogólnokształcącego w Żoźyni	15
5	Absolwenci szkoły podstawowej w latach 1944-68	16
6	Dalsze losy absolwentów	17
7	Majątek Szkoły Podstawowej Nr 1 w Żoźyni	18
8	Kadry nauczycielskie Szkoły w Żoźyni w latach 1944 - 1969	19
9	Liczba nauczycieli w/g szkół w okresie 1944-69	23
10	Dorobek biblioteki szkolnej w okresie XXV-lecia P R L	24
11	Obowiązek szkolny	25
12	Oświata dorosłych	26
13	Przy Szkole Podstawowej istniały następujące kursy	27
14	Kursy dla analfabetów	28
15	Zespoły czytelnicze	29
16	Kierownictwo indywidualnego czytelnictwa	29
17	Kursy kroju i szycia	29
18	Szkoła Przysposobienia Rolniczego	30
19	Społeczne Ognisko Muzyczne	31
20	Szkoła w Żoźyni Dolnej	33
21	Liceum Ogólnokształcące	34
22	Internat	34
23	Pawilon " Dom Książki "	34
24	Biblioteka Gromadzka	34
25	Elektryfikacja	35
26	Drogi i Mosty	35
27	Przedszkola	36
28	Przedszkole w Żoźyni Dolnej	36
29	Przedszkole w Żoźyni Górnej	36
30	Ochotnicza Straż Pożarna	36
31	Kino objazdowe	37
32	Dom Kultury w Żoźyni	37
33	Przystanek wodny	38

Lp.	T r e ś ć	Strona
34	Ośrodek Zdrowia w Żółni	38
35	Pomnik Adama Mickiewicza	39
36	Agronomówka	40
37	" Kółko Rolnicze "	40
38	Poczta	40
39	Apteka	41
40	Milicja	42
41	Komunikacja	42

Część historyczna. pozostała

pierwszą wersję z opomadań kierownika salicy Janusza Wawerzyna spisana ^{z roku 1948} przez kierownika salicy Włodzisława Janusza i uzupełniona ze starej kroniki salicy dotychczas oddanej przez proboszcza w Łodzi, który ją znalazł w 1962 r. w swym archiwum. -

Z okazji uroczystości 1000 lat Państwa Polskiego wymaga potrzeby udokumentowania także Treści chorobku szkolnictwa i oświaty w środowisku. Od roku 1960 przystąpiono wraz z grupą naukowców do odtworzenia kroniki salicy od jej powstania do momentu zaprowadzenia tej do roku 1966.

Część historyczną podzielimy na 4 okresy:

- I. Okres do odzyskania niepodległości tj. do 1918 r.
- II. Okres po 19^{ty} rocznicę smierci 1918-1939.
- III. Okres okupacji 1939-1944
- IV. Okres 20 lat P.R.L.

Okres. I.

Stara kronika zaprowadzona była przez kierownika Szkoły Państwowej Stefana w roku 1864 pośrodkowo zapisana w języku niemieckim i miała następującą treść: Przez kogo - - - - - #

Na dowód pewnych wiadomości o salicy i naukowcu na coś więcej się a 2de przym z roku 1832 o treści następującej: V

HISTORCZNY ROZWOJ ŻOŁYNIA

Żołynia to ważna miejscowość leżąca na ważnym szlaku handlowym i turystycznym prowadzącym z południa Polski przez Łańcut i Leżajsk. Najstarsze wzmianki o istnieniu tej miejscowości pochodzą z dokumentu ~~XXXX~~ z 1450 roku z którego dowiadujemy się, że istniały już takie wsie jak Kraczkowa, Wola Dalsza, Wola Mała.

O wsiach leżących na północ od Wisłoka wspomina ów dokument, że istniały już one wówczas jako małe osady zagrzebane w puszczy. Z pewnością jest tu mowa o Żołyńi. Żołynia została założona na prawie magdeburskim przez osadników niemieckich. Z powodu nieuradzajnej gleby Niemcy nie mogli się utrzymać i wyjechali. Właściciel Żołyńi Stadnicki zaczął wtedy osiedlać jeńców wojennych.

Najstarsza nazwa Żołyńi to prawdopodobnie Machowiec.

Później została zmieniona na Lubomierz od właściciela St. Lubomirskiego. Kiedy drogą koligacji Żołynia stała się własnością Potockich, chcąc zatrzeć dawną przynależność, Lubomierz nazwali "Żołynią" - od rosnących dębów.

W czasie reformacji Żołynia była bardzo ważnym ośrodkiem. Tutaj znajdowała się drukarna, z której wychodziły książki oriańskie.

Żołynia na początku XIX w. była dość dużym ośrodkiem przemysłowym, posiadała charakter miasteczka zarówno pod względem planu jak i zabudowy. Był tu kwadratowy Rynek otoczony drewnianymi domami z podcieniami, które częściowo zachowały się do dnia dzisiejszego. Żołynia na początku XIX wieku liczyła 1834 mieszkańców z czego 590 stanowili Żydzi zajmujący się handlem. Pozostała ludność trudniła

się rzemiosłem i uprawą roli . Wyroby szewców żołyńskich znane były szeroko w kraju . W zbiorach Muzeum w Łańcucie znajduje się rękopis St. Lubomirskiego nadający prawo rzemieślnicze żydom w Żołyńi. Tradycje rzemieślnicze kontynuowano za hrabiego Alfreda Potockiego , który założył fabrykę sukien i wyrobów wełnianych . Nie utrzymała się jednak długo , ale o tym że ludność w owym czasie trudniła się tym świadczy rachunek za płacę jaką pobierał od I ~~ordynata~~ ordynata miejski " Tkacz w Żołyńi " Kiedy władze austrijskie wydały rozkaz by ordynat utrzymał na własny koszt wojsko, Potocki na miejscu dawnej fabryki wybudował koszary. Przy rozbieraniu koszar znaleziono olbrzymie wgłębienie w kształcie misy, gdzie farbowano sukno .

Oprócz fabryki Żołyńia posiadała również browar , gorzelnię i młyn .

Jednak klęski żywiołowe i wojny doprowadziły Żołyńię do upadku.

Żołyńia ma bogatą tradycję walk narodowo - wyzwoleniczych. W okresie Wiosny Ludów w 1848 r. był tu zorganizowany oddział gwardii narodowej . Mieszkańcy uczestniczyli również w powstaniu 1863 r. o czym świadczy pomnik na cmentarzu w Żołyńi . Ruch narodowo - wyzwoleniczy znalazł tu większy oddźwięk aniżeli w Łańcucie ponieważ hr. Alfred Potocki pod groźbą utraty pracy zabronił uczestnictwa w powstaniach . Zainteresowania ludności przeszłością Polski widać w ufundowanym w 1916 r. pomniku z okazji 500 rocznicy bitwy pod Grunwaldem .

W czasie I wojny światowej Żołynia została spalona . Odbudowaną nie zaliczono jednak do miast od 1919 r.

W czasie II wojny światowej organizowano tutaj anty-hitlerowskie wystąpienia sabotażowe, niszczone dokumenty żandarmerii , odbito więźniów . Niemcy przeprowadzili całkowitą aksterminację Żydów żołyńskich . Pod koniec wojny środkowa część Żołyni została zniszczona . Po wyzwoleniu przystąpiła do odbudowy ze zniszczeń jak i do organizowania życia gospodarczego . Staraniem mieszkańców przeprowadzono elektryfikację wsi 1957 r. , zwiększono sieć placówek usługowych . W wyniku reform jakie zaszły w Polsce Ludowej zmieniła się struktura społeczeństwa . Obecnie Żołynia liczy ponad 6000 mieszkańców , jednak w tej dużej miejscowości brak jakiegokolwiek zakładu , który dałby zatrudnienie ludności . Przeważnie utrzymuje się z małych gospodarstw rolnych . Ukształtowała się więc w Żołyni dość liczna grupa społeczna ~~chłopa~~ chłopo - robotnicy . Obserwuje się tu jednak jak i w skali ogólnokrajowej stopniowe powiększenie się liczby gospodarstw zaniedbanych . Przyczyną jest stały odpływ młodzieży do miasta do pracy w wyuczonym zawodzie .

Dorobek biblioteki szkolnej w okresie 25-lecia
Polskiej ^{Przeczytało} Republiki ¹⁹⁴⁵ Ludowej

Biblioteka zarówno swe istnienie jak też i powstanie zawdzięcza szkole. Najdawniejsze dane mówiące o gromadzeniu księgozbioru dotyczą lat przed II Wojną Światową.

Z inwentarzy dowiadujemy się, że istniały początkowo dwie biblioteki.

Księgozbiory tych bibliotek były bardzo szczupłe. Świadczy o tym fakt, że w roku 1945 księgozbiór liczył 278 tomów, a jego wartość nie wiele przekraczała ponad 1000zł.

Po rozdzieleniu szkoły na męską i żeńską istniały również dwie biblioteki - biblioteka szkoły męskiej, którą prowadziła Janusz Zofia i biblioteka szkoły żeńskiej prowadzona przez Ogrodniczką Kazimierę.

W roku ^{szk.} 1952/53 gdy szkoły się połączyły, powstała także jedna biblioteka z połączenia dwu poprzednich, którą prowadziła Opałka Kazimiera, a następnie Marcinek Zofia.

W historii biblioteki notuje się wiele trudności z pomieszczeniem.

Obecnie stan biblioteki jest bardzo dobry.

W roku szkolnym 1968/69 księgozbiór liczył 6316 tomów, a jego wartość wynosiła 65.775,85 zł.

Z biblioteki korzystają uczniowie i nauczyciele.

Biblioteka prenumeruje czasopisma na kwotę ponad 2.000 zł.

Z 21 czasopism korzystają uczniowie, a reszta przeznaczona jest dla nauczycieli.

W roku 1968/69 ^{przeznaczanie na bibliotekę} objęła etatowa bibliotekarka ^{myś} *Spotkała Maria*.

Obowiązek szkolny - *Powiatko*

W początkowym okresie obowiązek szkolny nie był realizowany w 100 %. Przyczyną były przede wszystkim braki materialne uczniów i ich rodziców brak odzieży, obuwia, pomoc w domu, daleka odległość do szkoły np. pod Białobrzegami 3 - 5 km. Stan się poprawił później gdy została zorganizowana ze strony państwa opieka nad sierotami i biednymi w postaci stałej i dorywczej pomocy pieniężnej względnie w naturze /odzież/ Pomocy udzielał także Komitet Rodzicielski: pomoce naukowe, dożywianie w szkole, odzież itp.

Boisko gimnastyczne.

Od roku 1955 Dyrekcja Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego w Żółni czyniła również starania nad urządzeniem boiska szkolnego. Przylegająca parcela Marii i Aleksandra Lejów nadawała się na boisko. Poczyniono wiele starań, aby plac ten wykupić dla szkoły na boisko lecz Gromadzka Rada Narodowa wydała zezwolenie, aby na parceli tej Ob. Leja stawiał dom, mimo że Miastoprojekt wydał opracowanie rozbudowy szkoły i plac ten połączyć na boisko sportowe, co zostało zatwierdzone przez Kuratorium w Rzeszowie. Od roku 1962 Dyrekcja Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego w Żółni czyniła znowu starania o przyznanie działki na boisko sportowe w innej części Żółni, na terenie położonym obok szosy Łańcut - Leżajsk. Sprawa ta znowu napotyka na różne trudności ze strony właściciela działki. W tej chwili szkoły pozostały bez odpowiedniego boiska przy szkole.

naryjnie . W roku 1947 uczyli wymienieni nauczyciele : Pawłowska Anna , K^{ra}us Stefania , Nykiel Jan , Jarosz ^{Ma}rcela , Foltman Eleonora , Cisek Jadwiga , Janusz Zofia , K^{ar}akulska Maria . Uczestników było 4 . - Piwiński Ludwik , Bu^{ka}ła Stanisław i Idziaszek Maksymilian . Egzamin nadzwyczajny odbył się 24.VI.1948r przewodniczącym był kierownik Wróblewski Jan . Zdali egzamin skrócony szkoły podstawowej wszyscy .

W roku 1955/56 zorganizowano kurs dla dorosłych z zakresu kl. VI Uczęszczało 11 wszyscy ukończyli .

Uczyli : Korenkiewicz ^Feliks , Wróblewska Helena , Tkacz Anna , Cebulak Tadeusz , Marcinek Zofia .

W roku szkolnym 1956/57 prowadzono kurs dla dorosłych z zakresu kl. VII . Uczęszczało 15 wszyscy ukończyli .

Uczyli : Wróblewski Jan , Wróblewska Helena , Marcinek Zofia , Kazak Janina , Tkacz Anna , Cebulak Tadeusz , Korenkiewicz Feliks .

W roku 1958/59 ponownie zorganizowano kurs dla dorosłych z zakresu kl. VI .

Zapisanych było 16 - ukończyło 14 .

Uczyli na kursie : Wróblewski Jan , Korenkiewicz Feliks , Wróblewska Helena , Tkacz Anna , Majer Zofia , Szpilowa Zofia .

W roku 1959/60 kurs dla dorosłych z zakresu klasy VI . Zapisanych 9 ukończyli wszyscy .

Uczyli : Wróblewska Helena , Marcinek Zofia , Wróblewski Jan , Kazak Janina , Nykiel Jan .

W roku szkolnym 1959/60 zorganizowano kurs z zakresu kl. VII . Zapisanych 17 słuchaczy , wszyscy ukończyli .

Uczyli : Majerowa Zofia , Nykiel Jan , Wróblewska Helena , Cebulak Tadeusz , Kazak Janina , Tkacz Anna , Szpilowa Zofia .

W roku 1960/61 kurs przygotowawczy do egzaminu z zakresu kl. VII . Zapisanych 10 , ukończyło 9 osób .

Uczyli : Kardaczyński Stanisław , Wróblewska Helena , Kazak Janina , Tkacz Anna , Wróblewski Jan , Nykiel Jan .

W roku szkolnym 1967/68 przez okres zimowy prowadzono dwa razy w tygodniu pedagogizację rodziców .

W roku szkolnym 1968/69 T S S zorganizowało Uniwersytet dla rodziców . Wykłady odbywają się raz w tygodniu . Przydział godzin 40 .

Kursy dla analfabetów

Od roku 1950 do 1956 były zorganizowane 3 kursy początkowej nauki dla dorosłych . Przeszkolono 44 osoby . Opiekowała się nimi Marcinek Zofia jako kierownik kursu i jako gminny instruktor oświatowy .

×

Szkoła w Żołyni Dolnej

Szkoła ludowa, jednoklasowa, mieszana im. Tadeusza Kościuszki w Żołyni Dolnej powstała w 1906/7 roku. Początkowo uczyły się tam dzieci w klasie I i II. Lekcje odbywała się w wynajętych domach prywatnych.

W szkole uczył tylko jeden nauczyciel. Nauka była codzienna oraz dopełniająca w niedziele.

Administracyjnie szkoła podlegała Szkole Podstawowej w Żołyni Środkowej, do której nauczyciele przychodzili na konferencje i składali sprawozdanie o wynikach swej pracy. W kilka lat po I wojnie światowej zorganizowano tam 4 klasy.

Szkoła stała się samodzielna ale nadal do klasy V dzieci musiały uczęszczać do Szkoły w Żołyni Środkowej pokonując codziennie 5 i więcej km odległości.

W 1929 roku została zniesiona jednoklasówka, a utworzono dwie klasy eksponowane klasie I i II włączając je pod kierownictwo siedmioklasowej Szkoły Żeńskiej w Żołyni Środkowej. Od tego czasu nauczycielka ze Szkoły Eksponowanej w Żołyni Dolnej weszła w skład Grona Nauczycielskiego 7 klasowej Szkoły Żeńskiej, a w późniejszych latach Szkoły Męskiej.

W czasie okupacji niemieckiej nauka w szkole w Żołyni Dolnej odbywała się normalnie. Po wyzwoleniu społeczeństwa z Żołyni Dolnej zaczęto myśleć o budowie szkoły i zaczęto gromadzić fundusze i materiały na jej budowę. Powstał Komitet Budowy Szkoły Społeczeństwa dołożyło wszelkich starań i w czynie społecznym przy pomocy Państwa w 1961 roku wzniesiono nowy budynek szkolny. Od tego czasu Żołyńnię podzielono na dwa obwody szkolne. Pierwszym p.o. Kierownikiem nowej szkoły w Żołyni Dolnej była nauczycielka Krzyżak Eugenia, a potem Bronisław Kowalski, który pracuje tam jeszcze obecnie.

Liceum Ogólnokształcące

Po II wojnie Światowej zaraz po wyzwoleniu aktyw społeczny na czele z miejscowymi nauczycielami szkół średnich /wysiedlonymi / i podstawowych na czele z wizytatorem Pajakiem , który został pierwszą dyrektorem i przystąpił do zorganizowania gimnazjum z byłych uczniów , uczących się ~~na~~ konspiracji .

Do utworzenia prywatnego gimnazjum przyczynił się inspektor Mazak Kazimierz . ^{Pracę wspólnie z kier. Wróblewski Janem} Nauka odbywała się w salach Szkoły Podstawowej w Żółni . W następnych latach gimnazjum zostało upaństwowione , a potem zreorganizowane na liceum . Ze względu na klasy jednociągowe i brak etatów w roku 1954 połączono liceum ze szkołą podstawową i powstała 11-latka w której dyr.był Majer Roman , a zastępcą Wróblewski Jan . Od 1 września 1966 liceum jest samodzielną instytucją , zajmując sale szkoły podstawowej .

Internat

Powstanie obecnego internatu należy zawdzięczać aktywowi , który spowodował utworzenie Towarzystwa Burs i Stypendium , jako załączkę internatu . Pierwszym prezesem był wojt Kuras Jan , a sekretarzem kier. szkoły podstawowej Wróblewski Jan . "Bursa " została umieszczona w starych pożydowskich budynkach przy ulicy Białobrzeskiej . Pierwsze początki były bardzo trudne i prymitywne .

Pawilon " Dom Książki " ,

Pawilon " Dom Książki" został wybudowany w roku 1963 i nieślik się w rynku . Jest zaopatrzony w duży wybór książek , encyklopedie i podręczniki . Można dostać także przybory szkolne i wszelkiego rodzaju wyroby papiernicze . Są płyty , widokówki itd.

Biblioteka Gromadzka

Ludność Żółni od dawna dużo korzystała z biblioteki przy Towarzystwie Szkoły Ludowej prowadzonej przez nauczycieli i czytelnik Kółka Rolniczego , oraz bibliotek szkolnych i biblioteki żydowskiej .

II Wojna Światowa zniszczyła wszystko , część tylko pozostała w rękach prywatnych ulegając zużyciu . W roku 1948 została otwarta Gminna Biblioteka Publiczna w małej sali przy Domu Ludowym . W roku 1950 po otrzymaniu od M O zbioru książek wartości 25.000 wzrosła ilość czytelników .

Obecnie biblioteka mieści w prywatnym budynku, ale nie posiada odpowiedniej czytelni. Od 1955 roku powstało jeszcze 10 punktów bibliotecznych po 150 - 300 woluminów. W tej chwili biblioteka ta liczy ponad 7.000 tomów.

Elektryfikacja

Pierwszą myśl o elektryfikacji Żołyńi powstała w czynie społecznym w zime w 1956 r. Inicjatorem był aktyw Żołyński, który zwołał pierwsze zebranie informacyjne 24 maja 1957 r. na którym wybrano Komitet Elektryfikacyjny w liczbie 24 członków. Przewodniczący G R N Balawender Jan został przewodniczącym Komitetu Elektryfikacyjnego, nauczyciel liceum Józef Szpila - sekretarzem, nauczyciel Feliks Korenkiewicz - skarbnikiem i księgowy oraz dr Pajak Antoni i Cieśla Leon i t.d. Pozostali członkowie tzw. "dziesiątkowi" działali w obrębie przydzielonego dziesiątka.

W 1957 r. przystąpiono do wstępnych prac.

22 sierpnia 1958r. zabłysło pierwsze światło w Żołyńi.

Została zelektryfikowana Żołyńia wraz z przylegającymi przysiółkami. W ogólnej liczbie zelektryfikowano 764 zagrod.

W Żołyńi środkowej zostało zaprowadzone również światło uliczne.

Po zakończeniu wszystkich prac Zarząd Komitetu Elektryfikacyjnego dokonał analizy wydatków i stwierdził, że dzięki prowadzeniu tej pracy systemem gospodarczym Żołyńia zyskała 1.308.000 zł. które pozostały w kieszeniach obywateli.

Drogi i mosty

Od roku 1944 w Żołyńi wybudowano 4 mosty, w tym 2 drewniane i 2 betonowe oraz pomagano przy budowie mostu na rzece Wisłok w Białobrzegach.

Dotacja pieniężna na budowę tego mostu wynosiła 140 tys. zł.

Od tego roku polepszono nawierzchnię lub też wybudowano 14 km dróg, a w tym:

- 1/ Droga w Żołyńi ul. Górska 1,5 km. nawierzchnia kamienna.
- 2/ Droga Żołyńia - Białobrzegi 6 km nawierzchnia asfaltowa.
- 3/ Droga Żołyńia - Zmysłówka 3 km nawierzchnia betonowa /stabilizacja/
- 4/ Droga Żołyńia - Julin 1 km kamień.
- 5/ Droga w Smolarzynie 2 km. beton / stabilizacja /
- 6/ Droga w Żołyńi ul. Górska 2 km - nawierzchnia z żużla wielkopiecowego.
7. Droga Zakęcie - Kopanie 800 m żużel wielkopiecowy.

Przedszkola powstałe 1942 ✓

W Żołyńi są trzy przedszkola - W Żołyńi Środkowej, w Żołyńi Górnej, i w Żołyńi Dolnej. Podczas wojny przedszkole środkowe było nieczynne z powodu ruchu wojsk w przetransportowaniu ze strony okupanta. Działalność swoją wznowiło w pierwszych miesiącach po wyzwoleniu, mieściło się w nowej szkole podstawowej. Pierwszą jego wychowawczynią była ^{zmarła Małgorzata} ^{zmarła Emilia} Michałina Rakoczy.

Było to przedszkole typu wiejskiego, w roku 1952 charakter przedszkola zmieniono na miejski. W roku 1954 przedłużono zajęcia w przedszkolu z 5-ciu godz. do 9 ze względu na matki pracujące. Do opieki nad dziećmi zatrudniono kierowniczkę, wychowawczynię, kucharkę i sprzątaczkę przy 40 - 45 dzieci. Obecnie zajęcia w przedszkolu trwają od 8 do 13⁰⁰. Warunki w obecnym przedszkolu są bardzo trudne ze względu na pomieszczenie, którego zmiana jest przewidziana w najbliższym czasie na wiosnę. ✕

Przedszkole w Żołyńi Górnej powstało około roku 1920. Prowadziły go do roku 1961 siostry zakonne. Od roku 1961 przedszkole przejęło Ministerstwo Oświaty, nadal znajduje się w tym samym budynku. Gromadzka Rada Narodowa płaci czynsz za wynajęcie budynku. Od roku 1961 kier. przedszkola jest Irena Wiatr, a kucharką i sprzątaczką Eleonora Cisek. Liczba dzieci - 25.

Przedszkole w Żołyńi Dolnej powstało zaraz po wyzwoleniu. Mieściło się w starym pożydowskim budynku, który po kapitalnym remoncie w roku 1962 spełni warunki przedszkola. Ogrodzony jest siatką, składa się z dwu sal. Czynne jest od 8 do 13 i uczęszcza 32 dzieci. Zatrudnione s. tem 4 siły. ✕

Ochotnicza Straż Pożarna

Ochotnicza Straż Pożarna istnieje około 100 lat. Długie lata działalność jej była skromna ze względu na słabe wyposażenie. Dojazd do pożaru odbywał się konno, a pompa była ręczna. Zbiegiem lat ulepszono sprzęt przeciwpożarowy. O S P wzbogaciła się o stare auto ciężarowe. Urządzenia gaśnicze przechowywane były w starym budynku nad stawem, który przed wojną służył za łaźnię. W roku 1962 została wybudowana czynnem społecznym nowa remiza strażacka. Mieści się ona w rynku i posiada suszarnię węzów, punkt alarmowy, garaż, magazyn i świetlicę z meblowaniem i telewizorem. W świetlicy odbywają się zebrania różnych organizacji. Obecnie O S P otrzymała nowy typowy samochód strażacki z wyposażeniem. Każdy strażnik otrzymał specjalne mundurowanie. Liczy obecnie 30 członków w tym 12 kobiet. O S P jest czynnym organizatorem zabaw publicznych, zajmuje się opieką nad Kinem "Strzałek".

Dnia 1 lipca 1942 r. zostało zorganizowane na terenie
 Łosyni przez Komitet Oporu wsi Polaków grono niepodległości
 k. dyo. liceum pedagogicznego Eisele Agaty i kierownika
 salist Stralsundzkiej f. i. Krolowskiej p.

Kino objazdowe po raz pierwszy pojawiło się w Żołyni około roku 1950. Od roku 1960 wyświetlanie filmów systematycznie 2 razy w tygodniu zajęło się kono z Rakszawy. Zarząd O S P podjął inicjatywę uruchomienia stałego kina, które pracę swoją rozpoczęło 28.XII.1962 roku. Siedzibą kina jest Dom Kultury. Filmy wyświetlane są trzy razy w tygodniu. Do roku 1964 sprzedano 26.675 biletów. W roku 1965 sprzedano biletów za sumę 13.732 zł.

Dom Kultury w Żołyni

W pierwszym roku po wyzwoleniu wójtem Gminnej Rady Narodowej był Mach Andrzej, a sołtysem Żaczek Bernard. Wtedy jeszcze nie było odpowiedniego pomieszczenia na zebrania i zabawy, więc odbywały się one w szkole w sali gimnastycznej. Zaistniała potrzeba wybudowania domu ludowego. Sprawą tą zainteresował się wójt Mach Andrzej i przeprowadził rozmowę z mieszkańcami w Żołyni inż. Kurkiewiczem / wysiedlonym /, który doradził, by na Dom Ludowy przeznaczyć jeden z budynków pożydowskich. Wtedy to wójt Mach Andrzej, zwołał zebranie ogólne i w porozumieniu gospodarzami gromady uzgodnił, że najbardziej nadającym się na ten cel jest budynek byłego Żyda Kanona przy ul. Smolarskiej. Na zebraniu powołano również Komitet Budowy w skład którego weszli: Cieśla Władysław, Antosz Bronisław i inni zainteresowani. Budynek przeznaczony do rozbudowy był parterowy, jedna połowa bardzo uniszczona, a druga lepsza zamieszkała przez lokatorów Bartkowskiego i Siemiaszkową, którzy później ze względu na potrzebę wynajętego budynku musieli go opuścić, a otrzymali przydział na inne mieszkania. W roku 1946 wójt Mach Andrzej i artysta rzeźbiarz Dąbrowski Franciszek opracowali plan rozbudowy budynku, którego w tym czasie nie trzeba było zatwierdzać. Zgromadzono również fundusze z dobrowolnych datków społeczeństwa i organizowanych imprez. Wkrótce przystąpiono do budowy i wzniesiono wyżej mury starego budynku, zlikwidowano wewnątrz ściany. Roboty fachowe, ciesielskie poza godzinami pracy wykonywał wójt Mach Andrzej, roboty stolarskie Maczka Franciszek, murarskie Opałka Michał, tynkarskie Pawlik Ludwik, inne wykonywali gospodarze w czynnie społecznym. Budynek został oddany do użytku jesienią 1946 roku. W ¹⁹⁴⁷ roku ukończono budowę piętrowego skrzydła od strony wschodniej. ^{otwarcie było niniejsze uruchomienie przez nowożytni.} W roku 1952 Ob. Mach Andrzej i Ob. Cieśla Władysław dokonali odgrzybienia budynku.

W Domu Kultury mieści się duża sala z galerią, korytarz, ubikacje, szatnia, magazyn i świetlica.

Przystań wodna

Z iniejątywą ~~z~~ budowy Ośrodka Wypoczynkowego w Żółni Dolnej wystąpiła młodzież zrzeszona w Kole Z M W i w roku 1955 powstał Komitet Budowy tego ośrodka. Był to społeczny komitet nie posiadający środków finansowych i w związku z tym wyżej wymieniony komitet zorganizował szereg imprez dochodowych i za uzyskane środki finansowe zostały opracowane założenia wstępne do tej inwestycji. W roku 1967 prowadzenie dalszej budowy zostało przejęte przez L Z S.

Na podstawie tych założeń sporządzona została dokumentacja techniczna na budowę części sportowej tego ośrodka.

Równocześnie w roku 1967 zainstalowane zostały na zalewie 2 pomosty drewniane o wartości około 60.000 zł. Na realizację części sportowej po zatwierdzeniu dokumentacji wysłano środki finansowe z funduszu totalizatora sportowego w wysokości 928.000 zł. Ogólna wartość kosztorysowa obiektu wynosi 1.037.000 zł. Brakującą część środków należy wypracować w czynie społecznym. Kwoty zadeklarowane na rzecz czynu społecznego przez instytucje i osoby prywatne wynoszą 142.000 zł.

Szkoła Podstawowa i Liceum Og. 37000,-zł

Gminna Spółdzielnia S CH - 10.000,-zł

Kółko Rolnicze - 35.000,-zł

L Z S - 46.000,-zł

Z S L - 17.000,-zł.

Inwestorym głównym jest W K K F i T, a inwestorem bez pośrednim Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Żółni

Ośrodek Zdrowia w Żółni

Do roku 1957 Ośrodek Zdrowia mieścił się w budynkach wynajętych / w domu naucz. mgr Zofii i Józefa Szpilów.

Do roku 1964 chorych obsługiwał jeden lekarz dr Pajak Antoni.

Od roku 1964 otwarto Poradnię Dziecięcą. Uruchomiono również w tym samym czasie Poradnię Dentystyczną Międzyszkolną.

Od 1.XII.1965 r. otwarto pracownię analityczną przy Ośrodku Zdrowia obsługiwaną przez laborantkę medyczną. Lekarz Ginekolog przyjmuje od 1.X.1968r. jeden raz w tygodniu / 7 godz. /

Obsługa w chwili obecnej obejmuje 3 lek. med., 1 lek. dentysta, 2 pielęgniarki, 2 pomoce dentystyczne, 1 higienistka, 1 laborantka, 3 położne, 3 salowe, 1 kucharka, 1 pracza, 2 siły administracyjne,

1 sprzątaczką i zimową porą palacz .

Ośrodek Zdrowia składa się :

a/ Poradnia Ogólna

b/ " Dziecięca D i D₁

c/ " Dentystyczna dla dorosłych i międzyszkolna

d/ " Gienekologiczna

e/ Gabinet Zabiegowy

f/ Pracownia analityczna

g/ Izba porodowa

Budynek jest dwa-piętrowy z urządzeniami wodno-kanalizacyjnymi centralnym ogrzewaniem .

Pomnik Adama Mickiewicza

Uchwałę o budowie pomnika podjęto w roku 1955 . Zajął się tym Komisja Kultury i Oświaty Gromadzkiej Rady Narodowej . Odsłonięcie nastąpiło 29.IX.1957 r. Koszt budowy wyniósł 35.000 zł.

Złożyły się na to składki miejscowego społeczeństwa oraz dotacje Wydziału Kultury Powiatowej Rady Narodowej .

Pomnik zbudowany jest z granitowych głazów zebranych w okolicy.

Pomnik projektował miejscowy inż. Rakoczy Bogdan .

W roku 1960 wmontowano tablicę z podobizną Adama Mickiewicza .

Pomnik mieści się w Rynku, otoczony jest skwerem .

A g r o n o m ó w k a

Dzięki dużemu zainteresowaniu się rolnictwem i pracą nad podniesieniem kultury rolnej poczyniono starania o wybudowanie budynku dla agronoma i zootechnika. Budynek taki wybudowano w 1965 r. w którym jest centralne ogrzewanie.

" Kółko Rolnicze "

W roku 1957 została zorganizowana kółko rolnicze przez kilkunastu produkujących rolników wspólnie z aktywnym gromadzkim. Majątek kółka rozwijał się z każdym rokiem i coraz to więcej rolników zapisywało się na członków.

W roku 1965 wybudowano na tzw. Górkach Płaskowych w Dolnej Żołyńi, garaże na maszyny i zbiornik na paliwo.

P o c z t a

Pierwsze początki poczty są już w połowie XIX w. Lokal ciągle się zmieniał. Przesyłki pocztowe dostarczane były do Żołyńi i z Żołyńi do Łańcuta specjalnym wózkiem tzw. kariolką. Między I-szą a II-gą wojną światową była agencja pocztowa I stopnia. W 1937 roku była wprowadzona służba listonosza wiejskiego dla zamiejscowych terenów - było ich 3, obok listonosza miejskiego / posłańca agencji /.

Po II wojnie światowej odbudowywano na nowo ten urząd.

W tej chwili U P T obejmuje Żołyńię, Biedaczów, Podkudłacz, Gwizdów, Smolarzyny, Kopanie, Grabnik, Julin i mieści się w odremontowanym budynku Stachyrów na parterze zajmując 2 sale i przedpokój.

Zatrudnionych jest 4 pracowników umysłowych i 8 listonoszy.

Oprócz tego jest 2 osobowa ekipa monterska do napraw radiowo-telekomunikacyjnych.

Urząd obsługuje 34 telefonów.

W Żołyńi jest 270 aparatów radiowych 400 głośników i 60 telewizorów.

A p t e k a

Apteka w Żołyńi założona została około 1830 roku .
Początkowo mieściła się w rynku w budynku drewnianym .
W 1903 roku ówczesny właściciel przeniósł aptekę do nowego
budynku z pomieszczeniami dostatecznymi do potrzeb apteki ,
składającymi się : z izby ekspedycyjnej , magazynu na chemikalia ,
laboratorium , piwnicy , magazynu na zioła i szkła optyczne .
Właściciel apteki był ^{Buchonster} jedynym pracownikiem fachowym , prowadzącym
równocześnie uproszczoną księgowość apteczną .
Teren działalności obejmował następujące miejscowości : Żołyńia ,
Zakęcie , Kopanie . , Jagielnie , Brzoza Stadnicka , Grodzisko , Szo-
larzyny , Białobrzegi , Rakszawa . Stan taki trwał do roku 1948
w którym apteka została zamknięta z powodu braku fachowca .
W roku 1951 po upaństwowieniu aptek Apteka w Żołyńi została
uruchomiona w pierwszych dniach lipca .
Od chwili uruchomienia apteka zatrudnia 3 pracowników w tym
jednego fachowca .
W celu ułatwienia ludności nabywania leków i środków opatrun-
kowych , Wydział Zdrowia wraz z Rzeszowskim Zarządem Aptek
uruchomił tzw. Punkty Apteczne , prowadzone przez pielęgniarki
w następujących miejscowościach : Białobrzegach , Rakszawie ,
Grodzisku i Brzozie Stadnickiej - W leki złożone i narkotyki
oraz leki silnie działające ludność wyżej wymienionych miej-
scowości zaopatruje się w Aptecę w Żołyńi .

M i l i c j a

Przed wojną był w Żołyńi Posterunek Policji Państwowej . Było 3 posterunkowych . Policja mieściła się w budynku prywatnym Ob. Opalki Władysława przy ul. Mickiewicza . W czasie okupacji posterunek niemiecki mieścił się w domu Ob. Wnuka . Służbę pełniło 3 policjantów granatowych , 2 Ukraińców i 2 Niemców . Posterunek został zniszczony w kwietniu w 1943 roku przez partyzantów A K . , którzy odbijali swego komendanta . Posterunek przeniesiono do piętrowego budynku Ob. Stachyry i otoczono go zasiekami z drutu kolczastego . Zaraz po wyzwoleniu w 1944 r. władze powiatowe przydzieliły do Żołyńi 4 milicjantów . Komendantem był Paśko , a posterunek mieścił się w Rynku . Milicjanci chodzili w zielonych mundurach . W 1945 roku wewnątrz budynku M O wybuchł granat . Milicjant Bukala został zabity , a Piwiński ranny . Budynek zdemolowało zupełnie , a posterunek przeniesiono do innego budynku w Rynku , w którym mieści się do dzisiaj . Budynek , w którym mieści się M O jest prywatną własnością Ob. Urbana Adama . Ilość milicjantów wynosiła 3 do 4 . Obecnie jest 3 milicjantów , z którymi współpracuje O R M O . Komendantem jest Ob. Grad Józef . W roku 1968 Woj. Kom. M O . zakupiła murowany budynek , w którym po wykończeniu będzie Posterunek M O z mieszkaniem dla komendanta .

K o m u n i k a c j a

Środkami komunikacji przed wojną były furmanki . Od 1936 roku kursował z Żołyńi do Łańcuta prywatny autobus Ob. Lewickiego . Opłata za przejazd z Żołyńi do Łańcuta wynosiła 1,50 zł . W czasie okupacji oprócz furmanek nie było innych środków lokomocji . Po okupacji już w 1945 roku zaczęły kursować auta ciężarowe dostosowane do przewożenia ludzi, kryte , z prostymi ławkami wewnątrz tzw. "Kurniki " . Kursowały na linii Rzeszów - Leżajsk przez Żołyńię tylko 2 razy dziennie . Od 1948 zaczęły już kursować autobusy i " kurniki " na zmianę z większą ilością kursów . W każdym roku zwiększała się liczba autobusów i ilość kursów , a " kurniki " zostały wycofane . Od roku 1963 na linii Rzeszów - Leżajsk i Leżajsk - Rzeszów kursują autobusy co godzinę . Można też z Żołyńijechać przez Leżajsk do Zamościa , Białgoraja i Sarzyny .